

dit betekent: daar ziet hij de ware God. De adviseurs van de keizer, die hem net hadden aangeraden om zichzelf tot god uit te roepen, staan er beteuterd bij. Dit verhaal is afkomstig uit de *Legenda Aurea*, het meest gelezen boek over heiligenlevens en het liturgische jaar in de middeleeuwen. Rechts zijn de drie koningen onderweg in een bergachtig landschap. Ze lijken iets te zien wat voor ons verborgen blijft. In het origineel van Van der Weyden (sinds 1834 in de Gemäldegalerie, Staatliche Museen, Berlin) zien we de koningen kijken naar een zwevend sterrenkind. Ook dit detail vinden we terug in de *Legenda Aurea*. De koningen zouden onderweg dit sterrenkind gezien hebben, dat hen de weg wees naar Bethlehem. Samengevat: de grote keizer van het westen en de wijzen uit het oosten bewijzen eer aan de pasgeboren verlosser. Kortom, de hele wereld zal Christus eren en het heil vinden. Bladelin was door de hertog onder andere belast met het werven van fondsen voor een kruistocht tegen de Turken, die in 1453 de oostelijke hoofdstad van het vroegere Romeinse rijk,

Constantinopel, veroverden. Dit innige tafereel van devotie is dus ook een uiting van het christelijke politieke zelfvertrouwen in de vijftiende eeuw.

Rijdt men van Middelburg naar Watervliet, dan vindt men daar in de Onze-Lieve-Vrouw-Hemelvaartkerk een schilderij van de Meester van Frankfurt uit de zestiende eeuw: een schitterende herwerking van *De Kruisafneming*, misschien wel het bekendste schilderij van Rogier Van der Weyden. Men eerde de oude meesters in het graafschap Vlaanderen. Deze polderdorpen bewijzen dat we een waardevol verleden hebben.

—
LEEN HUET

INFO Sint-Petrus en Sint-Pauluskerk – Middelburgse Kerkstraat, 9992 Middelburg-Maldegem – Open op zaterdag en zondag van 11 tot 17 uur

www.vlaamsemeestersinsitu.be

In het nabijgelegen polderdorp Watervliet is er nog een topstuk te bewonderen dat geïnspireerd is op een werk van Rogier van der Weyden: de Meester van Frankfurt schilderde rond 1520 *De Nood Gods*, een schitterende herwerking van *De Kruisafneming*

Kun je kleuren horen?

Marianne Cauvard & Raphaël Pluinage, *Noisy Jelly*, 2012, aangepaste versie voor *Kleureyck*, 2020, installatie met geluid

De kleuren van **DE MEESTER**

Het Van Eyckjaar is nog niet voorbij. In het Designmuseum in Gent kun je momenteel een 'pigmentwandering' maken en experimenten met kleur ontdekken. Curator Siegrid Demyttenaere nodigde designers uit om het *Lam Gods* tijdens de restauratie te gaan bekijken en zich te laten inspireren. In drie delen toont *Kleureyck* hoe de tinten die Van Eyck zo magistraal beheerste, vandaag voorleven.

WANDELEN DOOR KLEUREN In de *Pigment Walk*, het meest omvattende onderdeel van de tentoonstelling, is een groot aantal objecten en kunstwerken geplaatst in groepen volgens kleur. Curator Siegrid Demyttenaere selecteerde, samen met Sofie Lachaert van atelier lachaert dhanis, dertien details uit het *Lam Gods*, die telkens vrije associaties met design- en

kunstobjecten inspireerden. Het blinkende brokaatgoud, het diepe kobaltblauw of de transparante glinstering van edelstenen: het zijn de details die van Jan van Eyck de briljante meester maken die hij is. Niet alle associaties van kleuren en objecten zijn even geslaagd, maar dat de meester inspireert, staat vast.

Een groep objecten vertrekt bijvoorbeeld vanuit de nis waarin Eva afgebeeld is. De architecturale kwaliteit en de schaduwbeheersing van dit detail zijn onmiskenbaar. Zowel de kleur als de schaduw en de architectuur inspireren hier associaties, met onder meer een werk van Renato Nicolodi, die bekendstaat om zijn mausoleumachtige sculpturen met een onbehaaglijke sfeer, en een meubelstuk van Marcin Rusak, gemaakt van gedroogde bloemen, overgoten met hars. Ook

het glas bekleed met lichtfilters van het Nederlandse duo Os & Oos reflecteert de nis, en bij uitbreiding de virtuoze transparantie en lichtwerking van Van Eyck.

De prachtige kleuren in de vleugels van aartsengel Gabriël lijken gedeconstrueerd te worden in de *Haze Armchair* van Koreaanse designer Wonmin Park, of in de kleurrijke keramische sculptuur van Elena Gileva. De extreem verfijnde goudgele achtergrond bij Maria vindt dan weer reflectie in een goudkleurige torsosculptuur van Tinus Vermeersch, of de vergulde glazen bloemen van Barbara Nanning. Zo wordt ook het diepe rood uit het harnas van een ridder in verband gebracht met een stuk uit de reeks *Fireworks* van Muller Van Severen en het diepe moerassige groen van een weide met de complexe *Jade Stone Fossil* van Studio Nucleo.

Twee videowerken binnen deze 'wandeling' bewijzen dat het museum haar deuren opengooit voor meer dan enkel design. De performatieve video van Thorsten Brinkmann toont een man die krampachtig binnen tradities van de schilderkunst lijkt te willen passen. Met een emmer op zijn hoofd en een lans in de hand neemt hij verschillende houdingen aan, langs

en met een stoel, de ene keer nog moeizamer en onstabiel dan de andere keer. In dit grappig gênante geheel, tackelt hij de historische portretkunst.

ZINTUIGEN In het oude deel van het museum, Hotel de Coninck, is een aantal *experience rooms* ingericht. Hier worden alle zintuigen aangesproken. Het zijn kamers die onderzoeken hoe kleur in onze geest ontvangen wordt, hoe emoties en andere zintuigen dan het zicht betrokken zijn bij het zien van kleur en welke invloed kleur heeft op onze dagelijkse omgeving.

Studio RENS brengt een installatie met stoelen van Maarten Visser. De stoelen hebben allemaal een verschillende kleur, van rood tot geel en van groen tot blauw. Door een aantal goed

Zaalzicht van de *Pigment Walk* bij het detail uit het *Lam Gods* met de nis waarin Eva is afgebeeld, links: Marcin Rusak Studio, *PERMA 01*, 2018, zwarte hars en weggegooide bloemen (matte afwerking)

© MARCIN RUSAK STUDIO

geplaatste en goed getimede spots met kleurfilters, veranderen de stoelen op een relatief snel tempo van kleur. Wat de échte kleur van de stoel is, is bijgevolg niet duidelijk. Iedereen ziet kleuren lichtjes anders en daar speelt deze installatie slim op in.

Kun je kleuren horen? Wel in het project *Noisy Jelly* van Marianne Cauvard en Raphaël Pluvinage. De kleine gelatine blokjes zijn geïnspireerd door vormen, patronen en kleuren in het werk van Van Eyck. Maar de centrale vraag stelt zich in de verbeelding van de toeschouwer: welke kleuren maken welk geluid? Je kan in principe zelf een synesthetische compositie samenstellen. In verband met coronamaatregelen is het niet mogelijk om zelf de blokjes aan te raken, maar een opname maakt de opzet van de interactieve installatie duidelijk.

De vertalingen van kleuren in beweging: mischer'traxler, *Colourful Kinaesthesia*, 2020, installatie, gebaseerd op een workshop

FOTO'S: MARTINA ORSKA, FILM: HOLO WANG

De prachtige kleuren in de vleugels van aartsengel Gabriël op het *Lam Gods* lijken gedeconstrueerd te worden door Wonmin Park, *Haze Armchair (Red, Yellow and Green)*, 2013, gekleurde kunsthars

© COURTESY VAN DE KUNSTENAAR EN CARPENTERS WORKSHOP GALLERY, PARIJS

De Oostenrijkse studio mischer'traxler ging in een workshop met vijftien deelnemers op zoek naar vertalingen van kleuren in beweging. De deelnemers maakten objecten in verschillende kleuren – geel, oranje, dieporanje, rood, paars, roze, groen, blauw – en verzonden een bewegingspatroon. Kleuren kunnen dus ook met andere zintuigen en zelfs met het hele lichaam beleefd worden. In de tentoonstelling staat een houten constructie met foto's van de workshop, en de objecten per kleur.

ONDERZOEK EN EXPERIMENT Kleur wordt gevormd door de reflectie of absorptie van (dag)licht door objecten waar het op schijnt. De kleuren die wij als mens waarnemen zijn verschillende golflengtes van licht. We kennen een aantal basiskleuren, maar eigenlijk is de diversiteit aan kleuren en schakeringen quasi oneindig. Van Eyck was een geleerde kunstenaar. Hij voerde onderzoek naar pigmenten, hun oorsprong en hun mogelijkheden. Hij verzamelde kennis over lichtreflecties (bijvoorbeeld op edelstenen), over hoe licht breekt op glas, over optica in het algemeen. In de tentoonstelling komen een aantal projecten samen die, vanuit design, onderzoek voeren naar kleuren.

De Nederlandse designer Hella Jongerius ontwikkelde een reeks van zestien tinten zwart, die individueel of in dialoog met elkaar een heel verschillende uitstraling hebben. Studio Nienke Hoogvliet gaat met H.E.R.B.S. op zoek naar natuurlijke

kleurstoffen op basis van kruiden, die de doorgaans gebruikte, schadelijke chemicaliën kunnen vervangen. En dat kleuren niet altijd passend of aangenaam zijn, bewijst Lynne Brouwer met haar fotoreeks *Designs for Discomfort*.

De Canadese ontwerper Jordan Söderberg gaat op een intelligente manier in dialoog met Van Eyck. Hij speelt met de reflectie van de toeschouwer in een ronde spiegel – een idee dat doet denken aan de spiegel op de achtergrond in Van Eycks *Arnolfiniportret* – en verwijst met zijn titel *Lucis Aeternae* naar de zin die boven Maria staat op het *Lam Gods*. Het eeuwige goddelijke licht maakt reflectie mogelijk. Söderberg maakt het bovendien zo dat een reflectie in zijn spiegel een aura van kleuren draagt.

Doorheen de hele tentoonstelling zijn er kruisbestuivingen tussen design en kunst. Waar ligt immers de grens? Van Eyck zelf stak veel moeite in het perfect weergeven van alle details in een omgeving: kleding, meubilair, achtergrond, architectuur. En kleur speelt daarbij een cruciale rol. Niet alleen draagt een kleur bij tot het realisme van een schilderij, het brengt het werk ook tot leven.

Een *experience room* in het oudste deel van het museum: Studio RENS, *Changing Perception / OBJECTS*, 2020, installatie in samenwerking met Light & Lighting Laboratory KU Leuven, KVADRAT, SPECTRUM, GECEËERD VOOR KLEUREYCK

Links: De verfijnde achtergrond bij Maria op het *Lam Gods* is terug te vinden bij Tinus Vermeersch, *Untitled*, 2017, gips met bladgoud

© COURTESY VAN DE KUNSTENAAR EN HOPSTREET GALLERY, BRUSSEL

Rechts: Barbara Nanning, *Vaas met drie bloemen*, verguld glas
COLLECTIE DESIGN MUSEUM GENT

Designmuseum vertrekt vanuit Van Eyck en het *Lam Gods* – een cruciaal werk uit onze kunstgeschiedenis, maar ook een belangrijk stuk erfgoed voor de stad Gent – om een verhaal te spinnen over kleuren en hun onschatbare impact op onze zintuigen en ons leven. De tentoonstelling laat zich door de meester inspireren, maar laat hem ook los en focust op de hedendaagse onderzoekspraktijken van designers. Het bewijst vooral dat kleur een van de basiselementen van design – en bij uitbreiding ons dagelijks leven – is, dat kan blijven verwonderen.

TAMARA BEHEYDT

INFO Tentoonstelling *Kleureyck. Van Eycks kleuren in design* – Nog t.e.m. 21 februari 2021 – Open: maandag, dinsdag, donderdag en vrijdag van 9.30 tot 17.30 uur, zaterdag en zondag van 10.00 tot 18.00 uur – Gesloten: woensdag – Design Museum Gent, Jan Breydelstraat 5, 9000 Gent – T 09 210 10 75 – www.designmuseumgent.be

